

UNIVERSITETET I TRONDHEIM
NORGES TEKNISKE HØGSKOLE
INSTITUTT FOR FYSIKK

Faglig kontakt under eksamen:
Prof. J.S. Høye
Tlf. 3654

EKSAMEN I FAG 74136 FYSIKK
Tirsdag 12.januar 1993
kl.0900 - 1300.

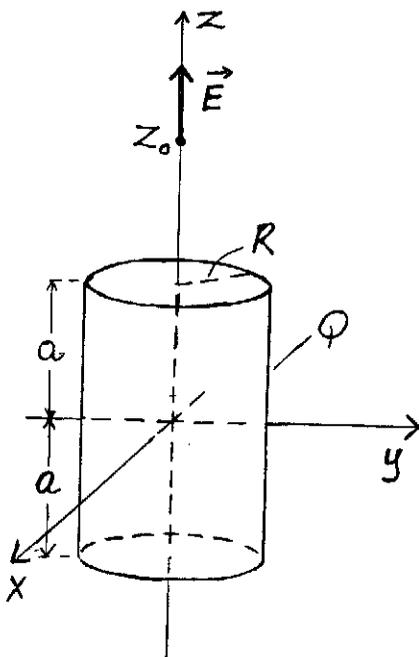
Tillatte hjelpemidler: Godkjent lommekalkulator
K.J.Knutsen: Formler og data i fysikk
O.H.Jahren og K.J.Knutsen: Formel-
samling i matematikk
Barnett og Cronin: Mathematical
Formulae.

Oppgave 1

- a) To elektriske ladninger $q_1 = 5,6 \cdot 10^{-8} \text{ C}$ og $q_2 = 7,2 \cdot 10^{-8} \text{ C}$ er bundet sammen med en tiltrekkende fjærkraft $F = -cx$ der c er fjærkonstanten, og x er avstanden mellom ladningene. Hva blir likevektsavstanden x mellom ladningene når $c = 4,3 \cdot 10^{-3} \text{ N/m}$?

Oppgitt: $k = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} = 9,0 \cdot 10^9 \text{ Nm}^2/\text{C}^2$.

b)

Ladningen Q er jevnt fordelt utover sideflaten på en sylinder av lengde $2a$ og radius R . Sylinderaksen ligger langs z -aksen med origo midt i sylindren, som vist på figuren. (Det er ingen ladning på endeflatene.) Bestem den elektriske feltstyrken $\vec{E} = \vec{E}(z_0)$ på z -aksen. [Hint: Innfør sylinderkoordinater ϕ og z .]

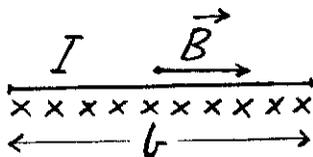
- c) En kapasitans består av 2 parallelle sirkelformede plater med radius $R = 3,0$ cm. Hva er avstanden d mellom platene når kapasitansen er $C_0 = 12,5$ pF og det er bare luft i mellomrommet? Mellomrommet fylles så med dielektrisk materiale som har relativ permittivitet $\epsilon_r = 2,5$. Hva blir nå kapasitansen C_1 ? Deretter blir halvparten av det dielektriske materialet fjernet slik at det nå fyller mellomrommet bare mellom halvparten av platearealene. Hva blir kapasitansen C_2 i dette siste tilfellet?

Oppgave 2

- a) To parallelle strømledere med avstand $a = 5$ cm fører begge samme strømmen I . Hva blir størrelsen på magnetfeltet B midt mellom lederne dersom strømmen i de to lederne i tilfelle 1 går i samme retning og i tilfelle 2 går i motsatt retning, og $I = 15$ A ?

Oppgitt: $\mu_0 = 4\pi \cdot 10^{-7}$ H/m .

b)

Ved å legge trådformede rette ledere ved siden av hverandre i et plan, vil det dannes et strømførende bånd. Dette båndet av

bredde b fører strømmen I normalt på og rettet inn i papirplanet som vist på figuren. Benytt Amperes lov til å beregne magnetfeltet $\vec{B}$ nær overflaten av båndet (dvs. avstanden fra overflaten er neglisjerbar i forhold til bredden b).

Oppgitt: Amperes lov $\oint \vec{B} d\vec{\ell} = \mu_0 I$.

- c) Et enverdig ion (dvs. ionet har elementærladning e) starter fra ro og akselereres gjennom spenningsfallet $U = 3,0 \cdot 10^4$ V. Deretter går ionet inn i et homogent magnetfelt $B = 0,44$ T, og bevegelsen til ionet blir en sirkel med radius $R = 24,7$ cm. Hva er massen m til ionet.

Oppgave 3

a) Glødetråden i en glødelampe oppnår temperaturen $T = 2450\text{K}$ når den tilføres effekten $P = 40\text{W}$. Glødetråden er rullet opp til en sylinder av lengde $L = 5\text{mm}$. Hva blir diameteren d i sylindere dersom den betraktes som en svart stråler? (Se bort fra endeflatene på sylindere).

b) En partikkel med masse M er bundet til et senter og beveger seg fritt omkring dette i en sirkelbane med fast radius r . Bestem energinivåene $E_{\ell m}$ til dette systemet når dreieimpulsen

$$\vec{L} = M(\vec{r} \times \vec{v}) \text{ har kvantiseringen } (\hbar = h/2\pi)$$

$$L^2 = \ell(\ell+1)\hbar^2 \quad (\ell=0,1,2,3,\dots).$$

Kvantiseringen av z-komponenten til $\vec{L}$ gir

$$L_z = m\hbar$$

der m er heltallig. Hvilken begrensning på m gir betingelsen $L_z^2 \leq L^2$, og hvor mange kvantetilstander gir dette for gitt verdi av ℓ ?

c) I faste stoff blir energinivåene til de ytre atomelektronene spredt utover i kontinuerlige energibånd. I en intrinsikk halvleder er valensbåndet fylt med elektroner mens ledningsbåndet er tomt bortsett fra enkelte elektroner som eksiteres termisk opp i ledningsbåndet og etterlater hull i valensbåndet. Ledningsevnen til en slik halvleder kan økes ved doping. Gjør kort rede for hvordan f.eks. doping av Ge (germanium, $Z=32$) med As (arsen, $Z=33$) gir n-type halvleder (ledning ved elektroner). (Z er atomnummer.)